

הכנסת העשרים

יוזמים : חברי הכנסת אלי אלאוף
יעל גרמן

4480/20/פ

הצעת חוק הגנה על בריאות הציבור (הפחתת הסיכון מחומרי הדברה), התשע"ז–2017

פרק א': מטרות והגדרות

1. מטרות החוק
חוק זה מטרתו להפחית את הסיכון הנובע משימוש בחומרי הדברה, ובכלל זה למזער את הפגיעות בבריאות האדם, בסביבה, במערכות האקולוגיות ובקרקע, הנגרמות או העלולות להיגרם עקב השימוש בתכשירי הדברה בשטחים פתוחים, במגזר החקלאי ובמרחב הציבורי, תוך הבטחת קיומה של החקלאות בישראל, לרבות אספקת התוצרת החקלאית ואיכותה, ומניעת מפגעים כתוצאה ממזיקים לאדם או לרכוש, והכל למען בריאות הציבור ולמען הדורות הבאים ובהתחשב בצורכיהם.

2. הגדרות
בחוק זה –

"אזור רגיש" – כל אחד מאלה:

(1) אזור הכולל ערכי טבע שהם פגיעים במיוחד לנזקים אפשריים מתכשירי הדברה, לרבות מקורות מים, צמחים, בעלי חיים ומערכות אקולוגיות בעלות ערכיות סביבתית;

(2) אזור המשמש או המיועד לשמש אזור למגורים או למבני ציבור, ובכלל זה מבני חינוך, מעונות, מרפאות, בתי חולים ומוסדות אחרים לטיפול בבני אדם או אזור לתיירות או לנופש;

"ארגון חקלאי יציג" – ארגון שהשר הכיר בו כמייצג של חקלאים, ושהוא לדעת השר נוגע בעניין;

"גורמים מבצעי הדברה" – אדם, תאגיד או רשות ציבורית, או מי מטעמם, העושה שימוש בתכשירי הדברה;

"הדברה משולבת" – הדברה על פי עקרונות הקיימות הסביבתית המשלבת כלים ביולוגיים, פיזיים וכימיים כדי למנוע ולהפחית סכנות בריאותיות וסביבתיות קצרות וארוכות טווח כתוצאה משימוש בחומרי הדברה;

"חומר פעיל" – חומר כימי הנמצא בתכשיר הדברה ושנוכחותו בו גורמת לפעולות שלהן הוא מיועד;

"חומר לשימוש מוגבל" – חומר פעיל או תכשיר הדברה, לרבות תכשיר לאידוי קרקע, אשר השימוש בו עלול לגרום לנזק בלתי סביר לסביבה או לבריאות הציבור וגורמים מבצעי הדברה.

"חוק הגנת הצומח" – חוק הגנת הצומח, התשט"ז–1956¹, והתקנות שהותקנו מכוחו;

"חוק החומרים המסוכנים" – חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג–1993², והתקנות שהותקנו מכוחו;

"חוק הייצוג" – חוק ייצוג גופים ציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה (תיקוני חקיקה), התשס"ג–2002³;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז–1977⁴;

"חוק פסיקת ריבית והצמדה" – חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א–1961⁵;

"חוק שמירת הניקיון" – חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד–1984⁶;

"מבנים חקלאיים" – מבנים לייצור וטיפול בתוצרת חקלאית לרבות בתי אריזה ומיון, חממות ומחסני תוצרת לא מעובדת, וכן מבנים לגידול בעלי חיים;

"מזיקים" – בעלי חיים שאינם ערך טבע מוגן או חיית בר מוגנת, העלולים לגרום למפגע או למטרד, ומנויים בתוספת הראשונה בחוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו–2016⁷;

"מרחק מגן" – מרחק בו קיים איסור על יישום תכשירי הדברה כאמור בסעיף 20 לחוק זה;

"הממונה" – מי שמונה לפי סעיף 53;

"המשרד" – המשרד להגנת הסביבה;

¹ ס"ח התשט"ז, עמ' 79.

² ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

³ ס"ח התשס"ג, עמ' 208.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 142.

⁷ ס"ח התשע"ו, עמ' 548.

"ערכי ייחוס" – ערכי ריכוז מרבי או כמות מרבית של חומר כימי באוויר, שחריגה מהם יוצרת חשש לסיכון או פגיעה בחיי אדם, בבריאותו או באיכות חייו, או לסיכון או פגיעה בסביבה, לרבות בקרקע, במים, בחי ובצומח;

"פעולות מניעה" – פעולות מכניות, טכניות או אגרונומיות לשם מניעה, דחייה, הרחקה או הפחתה של אוכלוסיה של מזיקים, נגעים או צמחים בלתי רצויים;

"פקודת מחלות בעלי חיים" – פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985⁸;

"פקודת הרוקחים" – פקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981⁹ והתקנות שהותקנו מכוחה;

"הקרן" – הקרן לשמירת הניקיון כהגדרתה בסעיף 10(א) לחוק שמירת הניקיון;

"רשות ציבורית" – גורם מבצע הדברה שהוא אחד מאלה:

(1) הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידות הסמך שלהם;

(2) רשות מקומית;

(3) חברה עירונית;

(4) תאגיד שהוקם בחוק;

(5) חברה ממשלתית וחברה בת ממשלתית כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975¹⁰;

(6) גורם שהוסמך או שהואצלו לו סמכויות לבצע פעולות ייעור לפי כל דין;

(7) גוף שהוסמך לבצע הדברה במרחב הציבורי, כפי שקבע השר;

"שימוש בתכשירי הדברה" – כל יישום של תכשירי הדברה, לרבות באופן של פיזור בסביבה, החדרה למערכת מי השקיה, ריסוס בכל צורה, או יישום ישיר לצמח או לחלקיו, למעט אלה:

(1) שימוש על גוף האדם, או על בעל חיים המוחזק בביתו או בחצריו של האדם ואינו משמש לעיסוק בעל אופי מסחרי או חקלאי;

(2) שימוש בתוך מבנים, למעט מבנים חקלאיים;

⁸ ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.
⁹ ס"ח תשע"א, עמ' 1001.
¹⁰ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

- (3) שימוש בחצרות מבנים, למעט חצרות המשמשות בפועל כשטח ציבורי, כגון בית מלון, בריכת שחיה, גן אירועים ;
- (4) מבנים וחצרות מבנים נוספים שקבע השר ;

"תכשיר אידוי קרקע" – תכשיר הדברה שבעת יישומו נוצר גז שנועד לקטילת מזיקים או לחיטוי הקרקע ;

"תכשיר הדברה" – חומר, או תערובת של חומרים כימיים בכל מצב צבירה, המכילים חומר פעיל אחד או יותר, למעט דשנים וזבלים, והמיועדים למטרות אלה :

- (1) ויסות צמיחה, פריחה ופוריות ;
- (2) מניעת מחלות חסר ומחלות פיזיולוגיות ;
- (3) שילוך עלים ;
- (4) ביעור, דחייה או משיכה של נגעים, ויסות גידולם או מניעתם ;
- (5) ריפוי פצעי גיזום והרכבה ;
- (6) עיכוב התפתחות, דחייה, הרחקה או הפחתת אוכלוסייה של מזיקים ;
- "השר" – השר להגנת הסביבה.

3. כללי שימוש בתכשיר הדברה
לא ישתמש גורם מבצע הדברה בתכשיר הדברה, אלא בהתאם להוראות חוק זה ועל פי כל דין.

פרק ב': תכנית פעולה

4. תכנית פעולה לאומית לצמצום הסיכון משימוש בתכשירי הדברה (בחוק זה – תכנית הפעולה), שמטרתה להפחית את ההיקף, הסיכונים וההשפעות השליליות של שימוש בתכשירי הדברה על בריאות האדם והסביבה ולעודד פיתוח ויישום של ניהול הדברה משולבת ושל שיטות חלופיות שיפחיתו את התלות בתכשירי הדברה, הכול כמפורט בסעיף 7.

5. ועדה להכנת תכנית הפעולה
השר יקים ועדה להכנת תכנית הפעולה (בחוק זה – הוועדה), וזה הרכבה :

- (1) נציג השר, והוא יהיה היושב ראש ;
- (2) נציג שר החקלאות ;
- (3) נציג שר הבריאות ;
- (4) נציג השלטון המקומי שימנה שר הפנים ;

(5) נציג הארגונים החקלאיים היציגים שימנה השר מתוך רשימת מועמדים שהארגונים האמורים יגישו לו ;

(6) נציג ארגונים שעניינם בשמירת איכות הסביבה שייבחר על ידי הארגונים המנויים בחלק א' לתוספת לחוק הייצוג.

(א) הוועדה תפרסם באתר האינטרנט של המשרד הודעה בדבר קיום הליך לגיבוש תכנית הפעולה.

(ב) כל אדם רשאי, במשך 60 ימים ממועד פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (א), להגיש לוועדה הצעות בנוגע לתכנית הפעולה.

(ג) בתום התקופה המנויה בסעיף קטן (ב), תכין הוועדה תכנית פעולה מוצעת (בסעיף זה – ההצעה), ותפרסם את ההצעה באתר האינטרנט של המשרד.

(ד) כל אדם רשאי, במשך 60 ימים ממועד פרסום ההצעה כאמור בסעיף קטן (ג) (בסעיף זה – תקופת ההתייעצות), להגיש לוועדה את הערותיו.

(ה) בתוך שישה חודשים מתום תקופת ההתייעצות, תגיש הוועדה לממשלה את תכנית הפעולה המוצעת על ידה ; הוועדה תפרסם באתר האינטרנט של המשרד את ההערות שהוגשו לוועדה לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ד), תוך ציון נימוקי הוועדה לקבלתן או לדחייתן.

(ו) אישרה הממשלה את תכני הפעולה, תפרסם הוועדה באתר האינטרנט של המשרד את תכנית הפעולה.

(ז) הוועדה תעדכן את תכנית הפעולה מעת לעת, ולכל הפחות אחת לחמש שנים בהתאם להוראות סעיף זה, תוך התייחסות להשגת יעדי הפעולה ; הממשלה, ואם הסמיכה לעניין זה את השר – השר, יאשרו את עדכון תכנית הפעולה.

תכנית הפעולה תכלול, בין היתר, הוראות בעניינים אלה :

(1) מטרות ויעדים כמותיים ואיכותיים בכל הנוגע להפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה ;

(2) לוחות זמנים להשגת המטרות והיעדים בתכנית והאמצעים הנדרשים להשגתם, לרבות :

(א) תמריצים כלכליים ותמיכות מבוססות תוצאה לעידוד הפחתת השימוש בחומרי הדברה, לרבות יישום הדברה משולבת ;

(ב) נהלי עבודה מחייבים ליישום עקרונות של הדברה משולבת ;

6. הליך הכנת תכנית הפעולה

7. מבנה תכנית הפעולה

(ג) פיקוח ואכיפה ;

(ד) הדרכה מקצועית לגורמים מבצעי הדברה ;

(ה) חינוך והסברה ;

(ו) איסוף נתונים ;

(ז) מחקר ופיתוח ;

(ח) שיתופי פעולה אזוריים ;

(3) מדדים לבחינת התקדמות והשגת יעדי התכנית ;

(4) פעולות להפחתת או להגבלת שימוש בחומרים לשימוש מוגבל ;

(5) תכנית לניטור ומעקב אחר השימוש בתכשירי הדברה והחשיפה לחומרים פעילים, ובמיוחד לחומרים לשימוש מוגבל ;

(6) אמצעים להגברת המודעות בקרב הציבור וגורמים מבצעי הדברה בדבר השפעות השימוש בתכשירי הדברה, וליצירת שיח בין חקלאים ובין קהילה המתגוררת בסמוך לשטחים חקלאיים, במטרה להקטין את חשיפת הציבור לסיכון משימוש בתכשירי הדברה.

שיקולים 8. בעת הכנת תכנית הפעולה תתחשב הוועדה, בין היתר, בשיקולים אלה :

(1) הגנה על בריאות הציבור, בהתחשב באוכלוסיות בעלות רגישות מיוחדת כגון תינוקות, ילדים ונשים הרות ;

(2) הבטחת קיומה של החקלאות המגוונת בישראל ;

(3) השפעת התכנית על בעלי עניין, לרבות חקלאים, תושבים המתגוררים בסמיכות לאזורים חקלאיים ורשויות מקומיות ;

(4) הבטחת אספקת מזון ובטיחות המזון ;

(5) הגנת גידולים והזנתם ;

(6) שמירה על איכות הקרקע ופוריותה ;

(7) הגנת הסביבה, מקורות המים והמגוון הביולוגי ;

(8) הגברת השקיפות והנגישות למידע בתחום ;

(9) בטיחות עובדים המשתמשים בתכשירי הדברה ;

(10) ההשפעות הבריאותיות, הכלכליות, הסביבתיות והחברתיות של האמצעים המוצעים בתכנית ;

(11) תנאים מקומיים מיוחדים והשפעתם על האפשרות לעמוד ביעדי ומטרות התכנית.

9. הכנת תכנית הדברה שנתית על ידי רשות ציבורית (א) בתוך שנה מיום פרסום תכנית הפעולה שקבעה הממשלה, תכין ותפרסם כל רשות ציבורית, באתר האינטרנט שלה, תכנית הדברה שנתית, שמטרתה צמצום הסיכון משימוש בתכשירי הדברה על ידי הרשות הציבורית או מי מטעמה, שאינו שימוש לצרכים חקלאיים למעט פעולות ייעור (בחוק זה – תכנית הדברה של רשות ציבורית).

(ב) תכנית הדברה של רשות ציבורית תהיה בתוקף לשנה הקלנדרית שלאחר מועד פרסומה ותעודכן מדי שנה.

10. מבנה תכנית ההדברה של רשות ציבורית תיערך במתכונת שיקבע הממונה, ותכלול, בין היתר, את כל אלה:

(1) מיפוי צרכי ההדברה והגדרת מטרות ויעדי ההדברה;

(2) התחום הגיאוגרפי שבו תבוצע התכנית;

(3) הגדרה ומיפוי של אזורים רגישים;

(4) רשימת תכשירי הדברה וחומרים פעילים מתוכננים לשימוש;

(5) הנמקה בשל שימוש בחומרים לשימוש מוגבל;

(6) פירוט האמצעים להשגת מטרות ויעדי תכנית ההדברה בדגש על פעולות מניעה, הפחתה ואמצעי טיפול שאינם כימיים ובשים לב לאזורים רגישים;

(7) אמצעי ניטור ופיקוח על השימוש בפועל בתכשירי הדברה;

(8) מדדים לבחינת התקדמות והשגת יעדי תכנית ההדברה;

(9) מידע ונתונים כמותיים אודות יישום תכנית ההדברה בשנה הקודמת, בין היתר לעומת יעדי התכנית;

(10) בעלי תפקידים האחראים על יישום התכנית לרבות הכשרתם;

(11) כל פרט נוסף שיורה הממונה.

11. שיתוף הציבור בתכנית ההדברה של רשות ציבורית (א) טרם פרסום תכנית הדברה של רשות ציבורית לפי סעיף 9, תפרסם רשות ציבורית באתר האינטרנט שלה, תכנית הדברה מוצעת או עדכון מוצע לתכנית הדברה, לפי העניין.

(ב) כל אדם רשאי, בתוך 60 ימים ממועד פרסום תכנית הדברה מוצעת או עדכון מוצע, כאמור בסעיף קטן (א), להגיש לרשות הציבורית את הערותיו להם.

12. ביצוע תכנית ההדברה של רשות ציבורית (א) גורם מבצע הדברה המשתמש בתכשיר הדברה מטעם רשות ציבורית או בתחומה, יפעל בהתאם לתכנית ההדברה של הרשות הציבורית.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מנהל המחוז במשרד להגנת הסביבה, שבתחומו מבקשת רשות ציבורית לבצע הדברה, לאשר לגורם כאמור בסעיף קטן (א) לחרוג מתכנית ההדברה.

(ג) הודעה בדבר אישור מנהל מחוז, כאמור בסעיף קטן (ב), תפורסם באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה וכן באתר האינטרנט של הרשות הציבורית הנדונה.

(ד) מצא הממונה, או מנהל מחוז המשרד להגנת הסביבה, כי גורם מבצע הדברה פועל בניגוד לאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא, לאחר שהתייעץ עם הרשות הציבורית הנוגעת בדבר, להורות לרשות הציבורית ולגורם מבצע ההדברה לחדול מן הפעולה.

פרק ג': קביעת ערכי ייחוס, ומרחקי מגן

13. הוועדה לקביעת מרחקי מגן (בחוק זה – הוועדה לקביעת מרחקי מגן), וזה הרכבה:

(1) נציג המשרד להגנת הסביבה, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

(3) נציג משרד הבריאות;

(4) נציג האקדמיה מתחומי הסביבה, החקלאות, ההנדסה או הבריאות שימנה השר מתוך רשימות מועמדים שיוגשו לו על ידי מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה;

(5) נציג הארגונים החקלאיים היציגים שימנה השר מתוך רשימת מועמדים שהארגונים האמורים יגישו לו;

(6) נציג הארגונים שעניינם שמירת איכות הסביבה שיבחר על ידי הארגונים המנויים בחלק א' לתוספת לחוק הייצוג.

14. תפקידי הוועדה והליך עבודתה (א) הוועדה לקביעת מרחקי מגן תמליץ לשר על ערכי ייחוס.

(ב) לצורך קביעת ערכי הייחוס כאמור בסעיף קטן (א), הוועדה לקביעת מרחקי מגן –

(1) תבחר רשימה מייצגת של חומרים פעילים המצויים בתכשירים המאושרים לשימוש על-פי חוק הגנת הצומח, על פי חוק החומרים המסוכנים ועל פי פקודת מחלות בעלי חיים, שעבורם ייקבעו ערכי ייחוס;

(2) תכלול ברשימה את החומרים הפעילים שהשפעתם על בריאות הציבור או הסביבה היא המשמעותית ביותר וזאת בהתחשב, בין היתר, במאפיינים שלהם, לרבות –

(א) רמת הרעילות;

(ב) זמן מחצית חיים;

(ג) שכיחות חשיפת האוכלוסייה;

(ד) שכיחות השימוש בישראל;

(ה) נדיפות;

(ו) ריכוז מרבי בתכשירים;

(ז) השפעות סביבתיות;

(ח) הצטברות בשרשרת המזון;

(3) תכלול ברשימה את כלל החומרים לשימוש מוגבל.

(ג) הוועדה לקביעת מרחקי מגן רשאית להמליץ על קביעת ערכי ייחוס למרכיבים בתכשירי הדברה שאינם חומרים פעילים, ושיש להם או עלולה להיות להם השפעה על בריאות הציבור או על איכות הסביבה.

(ד) בקביעת ערכי הייחוס, תתחשב הוועדה לקביעת מרחקי מגן, בין היתר, בכל אלה:

(1) מידע רפואי, טוקסיקולוגי ואפידמיולוגי;

(2) מידע סביבתי ואקולוגי;

(3) המלצות והנחיות שפרסמו ארגונים מקצועיים ישראלים ובין-לאומיים;

(4) שולי ביטחון הכרחיים בשל מגוון דרכי חשיפה;

(5) השפעות מצטברות ומגבירות מחשיפה לחומרים שונים;

- (6) השפעות אקוטיות וכרוניות של תכשירי ההדברה;
- (7) רמת ההגנה הנדרשת על אוכלוסיות רגישות במיוחד כדוגמת ילדים ונשים הרות;
- (8) רמת ההגנה הנדרשת על מערכות אקולוגיות.
- (ה) הוועדה לקביעת מרחקי מגן תזמין לדיוניה גורמים מקצועיים או ציבוריים אשר יש בידם מידע שעשוי לעזור בגיבוש המלצותיה.
15. סדרי הדיון בוועדה. הוועדה לקביעת מרחקי מגן תקבע את נוהלי עבודתה ואת סדרי דיוניה.
16. פרסום מסמכי הוועדה לקביעת מרחקי מגן מרחקי מגן תפרסם, באתר האינטרנט של המשרד, את כל אלה:
- (1) נהלים שנקבעו לפי סעיף 15;
- (2) פרוטוקולים והחלטות;
- (3) חומרים מקצועיים שעליהם מבוססות החלטות הוועדה;
- (4) ניירות עמדה שהוגשו לוועדה.
17. שיתוף הציבור. (א) טרם הגשת המלצותיה לקביעת ערכי ייחוס לשר, תפרסם הוועדה לקביעת מרחקי מגן את טיוטת ההמלצות באתר האינטרנט של המשרד למשך שלושה חודשים לפחות.
- (ב) במשך התקופה האמורה בסעיף קטן (א) רשאי כל אדם להגיש לוועדה לקביעת מרחקי מגן את הערותיו לטיטת ההמלצות.
- (ג) בתום התקופה כאמור בסעיף קטן (א), תגיש הוועדה לקביעת מרחקי מגן את המלצותיה לשר, כאמור בסעיף 14(א), ותפרסמן באתר האינטרנט של המשרד, יחד עם עיקרי נימוקיה לקבלה או לדחייה של הערות הציבור שהוגשו לה לפי סעיף זה.
18. קביעת רשימת החומרים ועדכונה. (א) השר, לאחר קבלת המלצות הוועדה לקביעת מרחקי מגן, יקבע את ערכי הייחוס.
- (ב) הוועדה תבחן ותמליץ לשר, אחת לחמש שנים לפחות, על הצורך בעדכון רשימת החומרים שעבורם נקבעו ערכי ייחוס ועל הצורך בעדכון ערכי הייחוס שנקבעו.
- (ג) החליט השר שלא בהתאם להמלצות הוועדה, יפרסם באתר האינטרנט של המשרד את נימוקי החלטתו.

קביעת מרחק המגן 19. (א) הוועדה לקביעת מרחקי מגן תמליץ על ארבע קבוצות מרחקי מגן, לכל היותר, שאליהן יסווגו כלל תכשירי ההדברה המאושרים לשימוש, כאשר הסיווג של כל תכשיר ייעשה בהתחשב בערכי הייחוס, ככל שנקבעו, ועבור כל שיטת יישום הקיימת לתכשיר זה בנפרד; מרחק המגן עבור כל קבוצה יהיה מרחק המגן המחמיר ביותר אשר חושב עבור קבוצת החומרים.

(ב) תכשירי הדברה המאושרים לשימוש על פי חוק הגנת הצומח, על פי חוק החומרים המסוכנים או על פי פקודת מחלות בעלי חיים, ושלא נקבעו עבורם ערכי ייחוס ומרחקי מגן, יסווגו לקבוצות מרחקי המגן, בהתחשב במאפיינים האמורים בסעיף 14(ב)(2) ובשיטות היישום השונות.

(ג) השר, בהסכמת שר הבריאות, ובהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, יקבע בתקנות מרחקי מגן על בסיס המלצת הוועדה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

(ד) השר יקבע בתקנות הוראות בדבר תנאים ליישום תכשירי הדברה, הטכנולוגיות, שימוש בטכנולוגיה המיטבית הזמינה ושיטות היישום הנדרשות בעת יישום תכשירי הדברה וכל זאת על מנת להקטין ככל האפשר את פיזור תכשיר ההדברה מעבר לחלקת היעד.

(ה) מרחקי מגן ותנאים נוספים שייקבעו בתקנות שיותקנו לפי סעיף קטן (ג) וסעיף קטן (ד) יסומנו על גבי תכשיר.

שימוש בתכשירי הדברה בשטח חקלאי 20. לא ישתמש גורם מבצע הדברה בתכשיר הדברה בשטח חקלאי או בחלק משטח חקלאי, למעט במבנים חקלאיים, אם שימוש זה נעשה במרחק קטן יותר ממרחקי המגן שנקבע עבורו לפי סעיף 19 או ממרחקי המגן שנקבעו בהוראות מיוחדות לפי סעיף 21(א) או בתקנות לפי סעיף 53(א)(2) ו-(3).

הוראות מיוחדות 21. (א) ראה הממונה כי בשימוש בתכשיר הדברה בתחום מרחק המגן באזור מסוים מעלה חשש לפגיעה באיכות הסביבה או בבריאות הציבור בקרבת האזור שבו נעשה שימוש בתכשיר הדברה, רשאי הוא להורות לגורם מבצע ההדברה על הגבלת השימוש בתכשירי הדברה במרחק מגן העולה על מרחק המגן שנקבע לפי סעיף 21 או על תנאים נוספים לשימוש בתכשירי הדברה לרבות טכנולוגיות היישום וקביעת תנאים מטאורולוגיים ומועדי שימוש מותרים.

(ב) הרואה עצמו נפגע מהוראות מיוחדות שנקבעו על ידי הממונה לפי סעיף קטן (א), רשאי לערור עליהן, תוך 30 ימים מיום קבלת ההחלטה.

(ג) ערר לפי סעיף זה ידון בפני ועדת ערר, שימנה השר (בחוק זה – ועדת הערר), שבה חברים –

(1) נציג השר, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג שר החקלאות ופיתוח הכפר ;

(3) נציג שר הבריאות.

(ד) ועדת הערר רשאית לקבל את הערר, לדחותו או לקבלו בשינויים בהתאם לתנאים המנויים בסעיף קטן (א).

22. הקלה מהמרחק המגן בתקנות (א) השר, בהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר הבריאות, רשאי לקבוע מצבים, טכנולוגיות יישום, גידולים, תכשירי הדברה או אזורים שבהם יחולו מרחקי מגן קצרים יותר מהמרחק המגן שנקבע עבור קבוצת התכשירים כאמור בסעיף 19.

(ב) התקנת תקנות לפי סעיף קטן (א) תיעשה רק בהתקיים תנאים אלה :

(1) הקפדה על מרחק המגן תפגע פגיעה בלתי מידתית בפעילות המצריכה שימוש בתכשירי הדברה ;

(2) צמצום מרחק המגן לא יגרום לפגיעה משמעותית בסביבה או בבריאות הציבור.

(ג) מרחקי מגן מצומצמים שנקבעו לפי סעיף זה, לא יפחתו ממרחקי המגן המוגדרים בהוראות שימוש פרטניות של תכשירי הדברה.

23. (א) השר יבחן אחת לחמש שנים לפחות, את הצורך בעדכון מרחקי המגן ומרחקי המגן שקבע בהתאם לסעיף 18.

(ב) עדכן השר את ערכי הייחוס לחומרים הפעילים המצויים בתכשירי הדברה, יבחן את הצורך בשינוי מרחקי המגן ומרחקי המגן שקבע בהתאם לסעיפים 19 עד 22.

24. (א) טרם שימוש בתכשירי הדברה, תציב רשות ציבורית או מי מטעמה שלט ברור בנקודה נגישה לציבור באזור השימוש.

(ב) השלט יכלול הודעה לציבור על השימוש בתכשיר הדברה וכן יכלול, לכל הפחות, פרטים אלה :

(1) שם הגורם מבצע ההדברה ;

(2) מספר זיהוי במערכת המידע בהתאם לסעיף 28 ;

(3) מספר הטלפון של הגורם מבצע ההדברה ;

(4) פרטי הגורם המבצע בפועל את השימוש בתכשיר ההדברה ;

(5) שם תכשיר ההדברה ;

(6) מועד הריסוס, לרבות תאריך, שעת התחלה ושעת סיום משוערת ;

(7) הנחיות בטיחות, לרבות פרק הזמן שבו חלות מגבלות כניסה לשטח המרוסס.

(ג) כיתוב על שלט כאמור בסעיף זה יהיה בשפות העברית, הערבית והאנגלית.

(ד) על אף האמור בסעיף זה, בנסיבות שבהן הצבת שלט איננה מעשית, תפעל הרשות הציבורית ליידוע הציבור בדרכים חלופיות, על פי כללים שיקבע השר.

25. (א) הוועדה לקביעת מרחקי מגן תמליץ לשר על רשימת חומרים פעילים ותכשירים אשר מהווים לדעתה חומרים לשימוש מוגבל.

(ב) השר, בהסכמת שר הבריאות, יקבע בתקנות רשימת חומרים לשימוש מוגבל על בסיס המלצות הוועדה כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) לא יישם אדם חומר לשימוש מוגבל, אלא אם כן יש בידו רישיון לעסוק בחומר לשימוש מוגבל שניתן לו לפי חוק זה ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות חוק זה.

(ד) השר, בהסכמת שר הכלכלה והתעשייה ושר הבריאות ובהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, יקבע בתקנות תנאים למתן רישיון יישום חומר לשימוש מוגבל; בתקנות לפי סעיף זה יוסדרו כל אלה:

(1) היקף ותכני ההכשרה הנדרשת לשם שימוש בחומרים לשימוש מוגבל, לרבות שימוש על פי התווית, סכנות קיימות, הדברה משולבת, רענון וקיום בחינה כתנאי לקבלת רישיון;

(2) ניסיון מוקדם נדרש;

(3) המתקנים והציוד הנדרשים לרבות פירוט מכשירים ושיטות יישום מותרים;

(4) תוקף הרישיון, סוג הרישיון, התנאים לחידושו, לביטולו או התלייתו.

(ה) השר רשאי, בהתייעצות עם שר הבריאות ושר החקלאות ופיתוח הכפר, לקבוע מגבלות, תנאים או כללים מיוחדים ליישום חומרים לשימוש מוגבל לרבות סוגים שונים של רישיונות, מרחקי מגן פרטניים שיחולו לגבי חומרים כאמור, מגבלה על כמות המותרת למכירה או שימוש ותנאי מכירה מיוחדים לגביהם.

26. (א) הממונה על חוק זה יקבע כללים לקבלת היתר למכירת חומרים לשימוש מוגבל תוך ששה חודשים מיום קביעת רשימת החומרים לשימוש מוגבל בהתאם לסעיף 14.

יישום חומרים לשימוש מוגבל

מכירה של תכשיר המכיל חומר לשימוש מוגבל

(ב) יצרן, ספק, יבואן או משווק חומר הדברה, לא יעביר לאדם תכשיר הדברה המכיל חומר לשימוש מוגבל, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, אלא אם ברשותו היתר מכירה תקף לפי סעיף קטן (א).

(ג) יצרן, ספק, יבואן או משווק חומר הדברה, לא יעביר לאדם תכשיר הדברה המכיל חומר לשימוש מוגבל, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, אלא לאחר שהוצג בפניו רישיון תקף לעיסוק בחומר לשימוש מוגבל בהתאם לחוק זה.

(ד) יצרן, ספק, יבואן או משווק חומר הדברה אשר העביר תכשיר המכיל חומר לשימוש מוגבל כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו- (ג) ינהל רישום מלא ומפורט של כל אלה:

(1) פרטי היצרן, הספק, היבואן והמשווק או מי מטעמם;

(2) פרטי הקונה;

(3) מספר רישיון של הגורם מבצע ההדברה ותוקף הרישיון;

(4) שם התכשיר ומספר רישיון התכשיר שהועבר;

(5) כמות החומר לשימוש מוגבל שהועברה;

(6) מועד ביצוע ההעברה.

(ה) הרישום כאמור בסעיף קטן (ד) יישמר במשך 3 שנים לפחות.

(ו) הממונה או מי שהוא הסמיכו לכך רשאי לעיין ברישומים כאמור בסעיף זה ולקבל העתק נכון מהם.

(ח) הממונה יפרסם באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה את רשימת מקבלי היתר המכירה כאמור בסעיף קטן (א).

(א) גורם המבצע הדברה בתכשירי אידוי קרקע יגיש למנהל המחוז במשרד להגנת הסביבה (בסעיף זה – מנהל המחוז) תכנית ליישום תכשירי אידוי קרקע, על פי כללים שיקבע הממונה. 27

תכנית ליישום תכשירי אידוי קרקע

(ב) תכנית כאמור בסעיף קטן (א) תוגש לכל הפחות שבועיים טרם יישומה.

(ג) מנהל המחוז רשאי לאשר את התכנית, לדחותה או לקבוע תנאים לאישורה וזאת בתוך שבוע מיום הגשתה; לא דחה את תכנית האידוי, או לא התנה אותה בתנאים, יראו את תכנית האידוי שהוגשה כמאושרת.

(ד) הממונה רשאי לקבוע כי חומרים לשימוש מוגבל מסוימים שאינם תכשירי אידוי קרקע יהיו טעונים הגשת תכנית יישום, ויחולו בעניין זה הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) בשינויים המחויבים.

- (ה) גורם המיישם תכשירי אידוי קרקע או חומרים שנקבעו לפי סעיף קטן (ד) יפעל בהתאם לתכנית שאושרה לפי סעיף זה.

פרק ד': הקמת מערכת מידע

28. חובת הגשת בקשה לרישום במערכת המידע
- (א) גורמים מבצעי הדברה יגישו לממונה בקשה לרישום למערכת המידע על שימוש בתכשירי הדברה (בחוק זה – מערכת המידע) בתוך שנה מיום תחילתו של חוק זה.
- (ב) גורמים מבצעי הדברה חדשים יגישו בקשה עם תחילת פעילותם.
29. פרטים נדרשים לרישום במערכת המידע
- (1) גודל השטח המיועד לשימוש בהדברה של הגורם מבצע הדברה ומיקומו;
- (2) מטרות פעולות ההדברה;
- (3) לעניין שטח חקלאי – סוגי הגידולים;
- (4) פרטי בעלי השטח וכן האחראים לניהולו ודרכי התקשרות עמם בעת שגרה וחירום.
30. אגרת רישום
- השר רשאי, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, לקבוע אגרה לצרכי רישום במערכת המידע, ובכלל זה את שיעור האגרה, אופן ומועד תשלומה, הצמדתה ודרכי גבייתה, וכן תנאים למתן פטור מתשלומה.
31. החלטת הממונה בבקשה לרישום במערכת המידע
- (א) הממונה ידון בבקשה לרישום בתוך 30 ימי עבודה ויודיע למבקש על החלטתו בתוך 7 ימי עבודה נוספים.
- (ב) מצא הממונה כי בקשה לרישום לא כללה מידע הנדרש לפי סעיף 29, רשאי הוא להודיע למבקש כי עליו להשלים את המידע.
- (ג) אישר הממונה את רישומו של גורם מבצע הדברה במערכת המידע, ייתן לו מספר מזהה במערכת המידע; תוקף האישור לפי סעיף זה יהיה לשבע שנים מיום האישור.
32. חובות דיווח של גורמים מבצעי הדברה
- (א) לא יעשה אדם שימוש בתכשירי הדברה מבלי שיש ברשותו מספר מזהה במערכת ואישור תקף לפי סעיף 31(ג).

(ב) על גורמים מבצעי הדברה לדווח למערכת המידע, אחת לחודש, ובמתכונת שקבע הממונה, על כל השימושים שבוצעו בתכשירי הדברה בחודש שקדם למועד הדיווח.

(ג) דיווח לפי סעיף זה יכלול, בין היתר, מידע כמפורט להלן:

(1) שם הגורם מבצע ההדברה ומספר מזהה במערכת המידע;

(2) שם האדם או קבלן המשנה שביצע בפועל את השימוש בתכשיר ההדברה ופרטים לגבי רישיונות והיתרי הדברה לפי כל דין;

(3) שם תכשיר ההדברה;

(4) כמות תכשיר ההדברה שיושמה;

(5) מיקום השטח, השימושים בשטח ואזורים רגישים סמוכים;

(6) גודל השטח;

(7) מטרת השימוש;

(8) תאריך השימוש;

(9) אופן יישום תכשיר ההדברה;

(10) הגידול החקלאי שבו מיישמים.

33. חובות הקמת מערכת מידע של שימוש בתכשירי הדברה

(א) הממונה יקים, בתוך שנה וחצי מיום תחילתו של חוק זה, מערכת מידע ויהיה אחראי על הפיתוח, התחזוקה ופרסום המידע במערכת, וביצוע בקרה על איכות הנתונים המדווחים, מהימנותם ושלמותם.

(ב) מערכת המידע תאפשר דיווח והצגה של הנתונים, ותכלול בסיס נתונים מצטבר.

(ג) הממונה יפרסם הנחיות לגורמים מבצעי ההדברה לעניין אופן החישוב או המדידה הנדרש מהם ועל אופן הדיווח הנדרשים לשם קיום הוראות פרק זה.

(ד) אופן הדיווח הנדרש לשם קיום הוראות פרק זה יותאם, ככל האפשר, לאופן הדיווח הנדרש מהגורמים מבצעי ההדברה מכוח הסדרים החלים על מגזרים חקלאיים.

(ה) השר יקבע הוראות לעניין מערכת המידע לרבות שימוש בסמלים מיוחדים שעליהם יורה הממונה במערכת המידע לצורך סימון שימושים שונים בתכשירי הדברה, לרבות שימוש בחומרים לשימוש מוגבל לפי סעיף 25 וביצוע תכנית הדברה שאושרה בהתאם לסעיף 1א2(ג) לחוק הגנת הצומח.

34. העמדת מערכת המידע לעיון הציבור

(א) מערכת המידע תועמד לעיון הציבור, בלא תשלום, באתר האינטרנט של המשרד, בהתאם להוראות סעיף זה.

(ב) הממונה יפרסם במערכת המידע את כל אלה:

(1) כל הנתונים שדווחו לו לפי פסקאות (3) עד (10) של סעיף 32(ג), הן בצורתם הגולמית, והן באופן מעובד;

(2) מידע כללי בנוגע לתכשירי הדברה, לרבות מידע טוקסיקולוגי וסביבתי, הוראות בטיחות וזהירות ומרחקי מגן.

(3) רשימת הגורמים שנרשמו במערכת המידע;

(4) רשימת מקבלי היתר מכירה לפי סעיף 26.

35. המצאת מידע לממונה ושמירתו

(א) הממונה או עובד המשרד שהוא הסמיכו לכך, רשאים לדרוש מגורם מבצע הדברה להמציא להם כל מידע, נתון, או חישוב הנדרשים לעריכה או לאימות של דיווחים לפי סעיף 32 לעיל, לרבות נתונים כספיים, דוחות וחשבונות.

(ב) נדרש גורם מבצע הדברה להמציא מידע כאמור בסעיף קטן (א) ימציאו במועד ובאופן שצוינו בדרישה.

(ג) מצא הממונה או עובד המשרד שהוא הסמיכו לכך, כי גורם מבצע הדברה מסר בדיווח כאמור מידע שאינו נכון או אינו שלם, רשאי הוא להורות לו לתקן את הדיווח האמור או להשלימו, במועד ובאופן שייקבעו בהוראה.

(ד) על מסירת הוראה לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בדבר המצאת מסמכים, בשינויים המחויבים.

(ה) גורם מבצע הדברה ישמור דיווח לפי פרק זה, וכן מידע, נתון או חישוב שעליו התבסס לשם עריכת הדיווחים האמורים (בסעיף זה – מידע), במשך שלוש שנים לפחות מיום מסירת הדיווח.

(ו) הממונה או עובד המשרד שהוא הסמיכו לכך, רשאים לעיין במידע כאמור בסעיף קטן (ה), ולקבל העתק נכון ממנו.

36. פרסום דוח שנתי

(א) הממונה יפרסם עד 31 במרס בכל שנה, במערכת המידע דוח שנתי שיכלול מידע שדווח לו לפי פרק זה על הפעילות בישראל בשנה שקדמה לה, לרבות:

(1) כמויות השימוש בתכשירי הדברה לרבות שימוש בחומרים לשימוש מוגבל;

- (2) שימוש בחומרים פעילים ;
- (3) פיתוח תחליפים ;
- (4) רמת הדיווח של גורמים מבצעי הדברה ;
- (5) אמצעי אכיפה שננקטו בשל אי דיווח ;
- (6) נתונים על הפרת החוק ופעולות אכיפה שננקטו ;
- (7) יעדי מדיניות לשנה הבאה.

(ב) נוסף על האמור בסעיף קטן (א), הדוח השנתי יכלול סקירה של ממצאים חריגים, סיכונים, מגמות ותמורות משמעותיות שחלו לעומת לשנות דיווח קודמות.

פרק ה': עונשין

- עונשין 37. (א) העושה אחד מאלה, דינו שישה חודשי מאסר או הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד – פי שניים מהקנס האמור :
- (1) לא שמר מידע הנדרש ממנו בהתאם להוראות לפי סעיף 26(ד) או לא המציא מידע לממונה או למי שהוא הסמיך לכך בהתאם להוראות לפי סעיף 26(ו) ;
 - (2) לא דיווח למערכת המידע בהתאם לקבוע בסעיף 32(ב) ו-ג) ;
 - (3) לא תלה שלט או לא יידע את הציבור בדרכים חלופיות, בהתאם לקבוע בסעיף 24 ;
 - (4) לא המציא מידע לממונה או למי שהוא הסמיך לכך בהתאם להוראות לפי סעיף 35(ב) ;
 - (5) לא תיקן או השלים את הדיווח בניגוד להוראות לפי סעיף 35(ג) ;
 - (6) לא שמר מידע או לא נתן לממונה או למי שהוא הסמיך לכך לעיין במידע או לקבל העתק נכון ממנו, בניגוד להוראות לפי סעיף 35(ה) ו-ו).
- (ב) מי שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה או כפל הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד – פי ארבעה מהקנס האמור באותו סעיף :
- (1) לא מילא אחר הוראות הממונה או מנהל המחוז, לפי סעיף 11(ד) ;
 - (2) השתמש בתכשירי הדברה בניגוד להוראות לפי סעיף 20 ;
 - (3) השתמש בתכשירים המכילים חומר לשימוש מוגבל שלא בהתאם להוראות לפי סעיף 25(ב) וסעיף 27 ;

(4) העביר תכשירי הדברה המכילים חומר לשימוש מוגבל שלא בהתאם להוראות לפי סעיף 26(ב) ו-(ג);

(5) השתמש בתכשירי הדברה בניגוד להוראות לפי סעיף 32(א).

(ג) העובר עבירה כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), באופן או בנסיבות מחמירות שכתוצאה מהם נגרם או עלול להיגרם נזק ממשי לבריאות אדם או נזק או זיהום ממשי של הסביבה, דינו – מאסר שלוש שנים או כפל הקנס שבית המשפט היה רשאי להטיל עליו לפי הוראות סעיף זה, בשל העבירה שבה הורשע, ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו – שמונה פעמים הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.

(ד) היתה העבירה עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף, בשיעור של חמישה אחוזים מסכום הקנס הקבוע לאותה עבירה, על כל יום שבו נמשכת העבירה.

(ה) הורשע אדם, בתוך שנתיים, פעם נוספת בעבירה לפי סעיף זה, דינו – מאסר כאמור בסעיף קטן (א) או בסעיף קטן (ב), לפי העניין, או כפל הקנס שבית המשפט היה רשאי להטיל עליו, לפי הוראות סעיף זה, בשל העבירה שבה הורשע.

(ו) (1) בשל עבירה שעבר אדם לפי סעיף קטן (א), שכתוצאה ממנה השיג טובת הנאה או רווח, לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל עליו קנס בשיעור טובת הנאה או הרווח שהשיג כאמור, נוסף על כל עונש אחר; בסעיף קטן זה, "טובת הנאה או רווח" – לרבות הוצאה שנחסכה או כל רווח שנבע מכך שנתון לפי חוק זה לא הועמד לעיון הציבור בשל עבירה כאמור.

(2) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 63 לחוק העונשין.

(א) מעסיק ונושא משרה בתאגיד חייבים לפקח ולעשות כל שניתן למניעת ביצוע עבירה לפי חוק זה בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר חובה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

38. אחריות נושא משרה בתאגיד

(ב) נעברה עבירה לפי חוק זה בידי עובד, תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי המעביד או נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

(ג) בסעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

פרק ו': עיצום כספי

עיצום כספי

39.

(א) הפר אדם הוראה מהוראות חוק זה, כמפורט להלן, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 5,170 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 51,690 שקלים חדשים:

(1) לא שמר מידע הנדרש ממנו לפי סעיף 26(ד) או לא המציא מידע לממונה או למי שהוא הסמיך לכך בהתאם להוראות לפי סעיף 26(ו);

(2) לא דיווח למערכת המידע בהתאם לקבוע בסעיף 32(ב)-(ג);

(3) לא תלה שלט או לא יידע את הציבור בדרכים חלופיות, בהתאם להוראות לפי סעיף 24;

(4) השתמש בתכשירי הדברה מבלי שיש ברשותו מספר מזהה במערכת ואישור תקף בניגוד להוראות לפי סעיף 32(א);

(5) לא המציא מידע לממונה או למי שהוא הסמיך לכך בהתאם להוראות לפי סעיף 35(ב);

(6) לא תיקן או השלים את הדיווח בניגוד להוראות לפי סעיף 35(ג);

(7) לא שמר מידע או לא נתן לממונה או למי שהוא הסמיך לכך לעיין במידע או לקבל העתק נכון ממנו, בניגוד להוראות לפי סעיף 35(ה) ו-ו).

(ב) הפר אדם הוראה מההוראות לפי חוק זה, כמפורט להלן, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 10,340 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 103,380 שקלים חדשים:

(1) לא מילא אחר הוראות הממונה או מנהל המחוז, לפי סעיף 12(ד);

(2) השתמש בתכשירי הדברה בניגוד להוראות לפי סעיף 20;

(3) השתמש בתכשירים המכילים חומרים לשימוש מוגבל שלא בהתאם לקבוע בסעיף 25(ב) וסעיף 27;

(4) העביר תכשירי הדברה המכילים חומר לשימוש מוגבל שלא בהתאם להוראות לפי סעיף 26(א) ו-ב);

(5) השתמש בתכשירי הדברה בניגוד להוראות לפי סעיף 32(א).

40.

הודעה על כוונת

חיוב

(א) היה לממונה יסוד סביר להניח כי אדם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה, כאמור בסעיף 39 (בפרק זה – מפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).

(ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין הממונה, בין השאר, את אלה:

- (1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה) המהווה את ההפרה ;
- (2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו ;
- (3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 41 ;
- (4) שיעור התוספת על העיצום הכספי בהפרה נמשכת או בהפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 43.
41. זכות טיעון מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 40, רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני הממונה, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך שלושים ימים ממועד מסירת ההודעה.
42. החלטת הממונה ודרישת תשלום (א) טען המפר את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 41, יחליט הממונה, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 44.
- (ב) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו דרישה לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום); בדרישת התשלום יציין הממונה, בין השאר, את נימוקי החלטתו, את סכום העיצום הכספי המעודכן כאמור בסעיף 45 ואת התקופה לתשלומו כאמור בסעיף 46.
- (ג) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) שלא להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו הודעה על כך.
- (ד) לא הגיש המפר את טענותיו לפי הוראות סעיף 41, בתוך שלושים ימים מיום שנמסרה לו ההודעה על כוונת חיוב, יראו הודעה זו, בתום שלושים הימים האמורים, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.
43. הפרה נמשכת והפרה חוזרת (א) בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה החלק החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.
- (ב) בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשלה אילו הייתה הפרה ראשונה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה כאמור בסעיף 39, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.
44. סכומים מופחתים (א) הממונה אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

- (ב) השר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להפחית את סכום העיצום הכספי הקבוע בסעיף 39, בשיעורים שיקבע.
45. סכום מעודכן של העיצום הכספי (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת דרישת התשלום, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני הממונה, כאמור בסעיף 41 – ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב; הוגש ערעור על דרישת תשלום לפי סעיף 49 והורה בית המשפט על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי לפי הסעיף האמור, יהיה סכום העיצום הכספי לפי הסכום המעודכן ביום החלטה בערעור.
- (ב) סכומי העיצום הכספי כאמור בסעיף 39, יעודכנו ב-1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון), בהתאם לשיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה שקדמה לו, ולעניין יום העדכון הראשון – לעומת המדד שהיה ידוע ביום תחילתו של חוק זה; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של עשרה שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (ג) הממונה יפרסם ברשומות הודעה על סכומי העיצום הכספי המעודכנים לפי סעיף קטן (ב).
46. המועד לתשלום העיצום הכספי יהיה בתוך שלושים ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 42.
47. פריסת תשלום עיצום כספי (א) הממונה רשאי, על פי בקשתו של מפר, להחליט על פריסת התשלום של עיצום כספי, אף אם החליט על הפחתתו לפי סעיף 44, ובלבד שמספר התשלומים לא יעלה על עשרה תשלומים חודשיים.
- (ב) התשלום החודשי כאמור בסעיף קטן (א) יהיה מעודכן למועד תשלומו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), ממועד התשלום החודשי הראשון; לא שילם המפר תשלום חודשי במועדו, יראו את החלטת הממונה על פריסת התשלום כאמור בסעיף קטן (א) כבטלה, ועל יתרת התשלום של העיצום הכספי יחולו הוראות סעיף 46.
48. ריבית פיגורים לא שולם עיצום כספי במועד, תיתוסף עליו, לתקופת הפיגור, ריבית פיגורים לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, עד לתשלומו.
49. ערעור (א) על דרישת תשלום ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום שבאזור שיפוטו ניתנה החלטת הממונה להטיל על המפר עיצום כספי; ערעור כאמור יוגש בתוך שלושים ימים מיום שנמסרה דרישת התשלום.

(ב) אין בהגשת ערעור לפי סעיף זה כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך הממונה או אם בית המשפט הורה על כך.

(ג) החליט בית המשפט לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף זה, לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות פרק זה, יוחזר העיצום הכספי או כל חלק ממנו אשר הופחת בידי בית המשפט, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

פרסום בדבר הטלת 50. עיצום כספי (א) הוטל עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, יפרסם הממונה באתר האינטרנט של המשרד, פרטים כמפורט להלן, באופן שיבטיח שקיפות לגבי הפעלת שיקול דעתו בקבלת ההחלטה בדבר הטלת עיצום כספי:

(1) דבר הטלת העיצום הכספי;

(2) מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה;

(3) סכום העיצום הכספי שהוטל, ואם הופחת העיצום הכספי – הנסיבות שבשלהן הופחת סכום העיצום ושיעור ההפחתה;

(4) שם המפר, למעט אם הוא יחיד, ואולם הממונה רשאי לפרסם את שמו של יחיד אם סבר שהדבר דרוש לצורך אזהרת הציבור.

(ב) הוטל עיצום כספי לפי הוראות פרק זה והוגש עליו ערעור, יפרסם הממונה את דבר הגשת הערעור ואת תוצאותיו.

(ג) על אף האמור בסעיף זה, לא יפרסם הממונה פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית מנועה מלמסור לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח–1998¹¹.

שמירת אחריות 51. (א) תשלום עיצום כספי לפי פרק זה, לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה, המנויות בסעיף 39, המהוות עבירה. פלילית

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שילם המפר עיצום כספי בשל הפרה כאמור באותו סעיף קטן, לא יוגש נגדו כתב אישום בשל אותו מעשה, אלא אם כן התגלו עובדות או ראיות חדשות, המצדיקות זאת; שילם המפר עיצום כספי והוגש נגדו כתב אישום בנסיבות האמורות בסעיף קטן זה – יוחזר לו הסכום ששילם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

(ג) הוגש נגד אדם כתב אישום בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא ינקוט נגדו המנהל הליכים לפי פרק זה בשל אותה הפרה.

פרק ז': הוראות שונות

¹¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 609.

52. דיווח לכנסת השר ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לשנה, על יישום תכנית הפעולה הלאומית להפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה בשנה שקדמה למועד הדיווח, והוועדה תקיים דיון בנושא.
53. מינוי הממונה השר ימנה, מבין עובדי המשרד, אדם שיהיו נתונות לו סמכויות הממונה לפי חוק זה.
54. ביצוע ותקנות (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, ובין השאר בעניינים אלה:
- (1) הוראות לעניין ביצוע תכנית הפעולה לצמצום השימוש בתכשירי הדברה כאמור בסעיף 4;
 - (2) הוראות לעניין תנאים ליישום תכשירי הדברה, טכנולוגיות ליישום, שימוש בטכנולוגיה המיטבית הזמינה ושיטות יישום נדרשות כאמור בסעיף 19(ד).
 - (3) הוראות לעניין הקלה מהמרחק המגן כאמור בסעיף 22;
 - (4) כללים לקבלת היתר מכירה כאמור בסעיף 26;
 - (5) הוראות לעניין ביצוע תכנית הכשרה ורישוי של גורמים מבצעי הדברה כאמור בסעיף 25;
 - (6) הוראות לעניין הגשת תכנית ליישום חומרים לשימוש מוגבל כאמור בסעיף 27;
 - (7) כללים בעניין אגרת הרישום כאמור בסעיף 30.
55. היטל על מכירת תכשירי הדברה (א) השר, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע היטל על מכירת תכשירי הדברה, שיוטל על יצרנים ויבואנים של תכשירים כאמור, והכל לעידוד הפחתת הסיכון מתכשירי הדברה ולמען הרחבת השימוש בחומרים שפגיעתם בסביבה ובבריאות הציבור פחותה.
- (ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) יקבע השר כאמור, בין השאר, את שיעור ההיטל, אופן תשלומו, הצמדתו ודרכי גבייתו, את חובות הדיווח שיוטלו על יצרנים ויבואנים של תכשירי הדברה, ורשאי הוא לקבוע, כאמור באותו סעיף קטן –
- (1) שיעורי היטל שונים, בהתחשב בין השאר באלה:
 - (א) סוג התכשיר, החומר הפעיל וריכוזו;
 - (ב) מידת הסיכון לאדם ולסביבה;
 - (ג) קיומם של תכשירים או שיטות הדברה חלופיות ישימות שפגיעתן באדם ובסביבה פחותה;

- (2) פטור ליצרנים ויבואנים שהיקף פעילותם אינו מצדיק את הטלת ההיטל.
56. (א) קנס, היטל ועיצום כספי שהוטלו לפי חוק זה ישולמו לקרן לשמירת הניקיון.
- (ב) כספים שיתקבלו בקרן לפי הוראות סעיף זה יתנהלו בחשבון נפרד וישמשו אך ורק למטרות אלה:
- (1) עידוד הטמעת עקרונות ניהול הדברה משולבת בקרב גורמים מבצעי הדברה;
- (2) הדרכות והכשרות מקצועיות לצורך יישום חוק זה;
- (3) פיקוח ואכיפה של חוק זה;
- (4) מחקר ופיתוח של אמצעי טיפול ותכשירי הדברה בעלי סיכון סביבתי ובריאותי נמוך.
57. על גבייה של אגרה, קנס, היטל או עיצום כספי לפי חוק זה תחול פקודת המסים (גבייה)¹².
58. תחולה על המדינה חוק זה יחול על המדינה.
59. שמירת דינים הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין אחר ולא לגרוע מהן.
60. תיקון חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א–2011¹³, בתוספת, אחרי פרט 25 יבוא: פיקוח ואכיפה
- "26. חוק הגנה על בריאות הציבור (הפחתת הסיכון מחומרי הדברה), התשע"ז–2017".
61. תיקון חוק הגנת הצומח התשט"ז–1956¹⁴, בסעיף 1א2, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא: הצומח
- "(ג) במידה שתכנית ההדברה חורגת מהוראות חוק הגנה על בריאות הציבור (הפחתת הסיכון מחומרי הדברה), התשע"ז–2017, והתקנות שהותקנו מכוחו, יביא שר החקלאות ופיתוח הכפר את תכנית ההדברה לאישור השר ושר הבריאות.

¹² חוקי ארץ ישראל, עמ' 1374.

¹³ ס"ח התשע"א, עמ' 738.

¹⁴ ס"ח התשט"ז, עמ' 79.

(ד) הושלם ביצועה של תכנית ההדברה שאושרה בהתאם לסעיף קטן (ג) לעיל, יפרסם שר החקלאות תוך 30 ימי עבודה דוח לציבור על השימוש בתכשירי הדברה במסגרת תכנית ההדברה, לרבות חומרים, כמויות, שיטות ומיקום של פעולות ההדברה; הדוח יכלול גם ניתוח לגבי הנחיצות והמידתיות באמצעים שבוצעו וכן המלצות להתמודדות עם מצב דומה בעתיד.

תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים
62. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000¹⁵, בתוספת הראשונה, בפרט 23, אחרי פסקה (11) יבוא:

"(12) החלטה של רשות לפי חוק הגנה על בריאות הציבור (הפחתת הסיכון מחומרי הדברה), התשע"ז-2017.

הוראות מעבר
63. הוראות שניתנו לפני יום תחילתו של חוק זה, מכוח חוק הגנת הצומח, חוק החומרים המסוכנים או פקודת הרוקחים לעניין אופן השימוש המותר בתכשירי הדברה, לרבות בעניין קביעת מרחקי מגן לשימוש בתכשירי הדברה וריסוס אווירי של תכשירי הדברה, יראו אותן כהוראות שניתנו לפי סעיף 20, לפי העניין, והן יוסיפו לעמוד בתוקפן כל עוד לא שונו או בוטלו.

תכנית פעולה מערכת מידע וקביעות ראשונות
64. (א) הממשלה תקבע תכנית פעולה ראשונה לפי סעיף 4 בתוך 18 חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) הוועדה לקביעת מרחקי מגן תמליץ לשר, בתוך שנה מיום תחילתו של חוק זה על ערכי ייחוס וחומרים לשימוש מוגבל לפי סעיפים 14 ו-25.

(ג) הממונה יקים מערכת מידע לפי סעיף 33 בתוך 18 חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

תקנות ראשונות
65. (א) השר יתקין תקנות ראשונות לפי סעיף 19(ג) תוך שישה חודשים מיום קבלת המלצות הוועדה לקביעת מרחקי מגן לפי סעיפים 19(א) ו-(ב).

(ב) השר יתקין תקנות על פי סעיף 20 (ו) ו-(ז) תוך שישה חודשים מיום קביעת ערכי הייחוס בהתאם לסעיף 15.

(ג) השר יתקין תקנות לפי סעיף 25(ג) תוך שישה חודשים מיום קביעת רשימת החומרים לשימוש מוגבל בהתאם לאותו סעיף.

¹⁵ ס"ח התש"ס, עמ' 190.

חומרי הדברה הם חומרים אורגניים בעלי קבוצות פונקציונאליות (כגון חומרים אורגנו-כלוריים, אורגנו-זרחניים ועוד) והרכבים כימיים שונים, הנמצאים בשימוש מכוון לצורכי האדם ומיועדים לקטול סוגי מינים שונים של חי וצומח (כגון עשבים, פטריות, חרקים, מכרסמים ועוד). פרט לתועלת הגלומה בהם, עלולים חומרי הדברה גם לגרום לנזקים ניכרים. חלק מחומרי הדברה הנמצאים בשימוש שכיח בישראל גורמים לסיכונים בריאותיים, כגון: אסטמה בילדים, השפעות קוגניטיביות, השפעות אנדוקריניות, השפעות טוקסיקולוגיות, השפעות נוירולוגיות וסרטן. שימוש בלתי אחראי בחומרי הדברה עלול להוביל לפגיעה בבריאות המשתמש בחומר ההדברה עצמו, באוכלוסייה השוהה בקרבת מקום הריסוס וכן בכלל האוכלוסייה, בעקבות צריכת מזון שיש בו שאריות של חומרי הדברה.

בישראל נעשה שימוש רב בחומרי הדברה. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, השימוש בחומרי הדברה בחקלאות בישראל גבוה ביחס למדינות אחרות בעולם. מדובר בקרוב ל-7,000 טונות של חומר פעיל בשנה, או 3.2 טונות חומר פעיל ל-1,000 דונם של שטחי חקלאות. חומרי הדברה משמשים לגידולים חקלאיים צמחיים, לטיפול בבעלי חיים, להדברה תברואתית בבתים, במבנים ובשטחים פתוחים וכן לשימוש על בני אדם להרחקת מזיקים. חוק זה חל על השימושים החיצוניים בחומרי הדברה, בין אם בשטחים חקלאיים, בשטחים עירוניים או בין-עירוניים ובין אם בשטחים מרוכזים לגידול וטיפול בבעלי חיים. השימוש בחומרי הדברה להדברת מזיקים לאדם ולרכוש מוסדר בחוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואתית, התשע"ו–2016, שמסדיר את עיסוקם של המדבירים התברואיים, וקובע בין היתר דרישה להכשרה ורישוי של מדבירים אלה כתנאי לעיסוק בהדברה.

ענף החקלאות הוא ענף חיוני והכרחי לאספקת מזון וחומרי גלם בארץ ובעולם. לחקלאות תרומה חיובית רבה, הכוללת בין היתר אספקת מזון וביטחון תזונתי, שמירה על שטחים פתוחים, תרומה נופית וכן שמירה על ערכי מורשת, ועל כן יש לפעול לשימור וחיזוק ענף זה. עם זאת, לפעילות החקלאית השפעות סביבתיות ובריאותיות משמעותיות ביותר. החקלאות בת ימינו הינה ענף מודרני ומתועש, אשר מיועד לספק מזון וחומרי גלם תוך כדי השאת היבול החקלאי שניתן להפיק משטח נתון. ענף זה משתמש בתהליכים טכנולוגיים וביולוגיים רבים ומורכבים וכן בכמויות נרחבות של כימיקלים התמודדות עם איומים של גורמים ביולוגיים על היבול. איומים אלה עלולים להוביל לפגיעה ביכולת לספק את הביקוש למזון וכן לפגיעה כלכלית בחקלאים. אמצעי ההתמודדות השכיחים ביותר בעולם אל מול איומים אלו הם חומרי הדברה כימיים. חומרי הדברה מתחלקים לסוגים בהתאם לאיום הביולוגי שהם מבקשים למגר וכן בהתאם לרמת הרעילות שלהם. לציבור הרחב חסר מידע בנוגע לשימוש בתכשירי הדברה ולסיכונים הנובעים ממנו. כמו כן, מחקרים הראו כי האוכלוסייה הישראלית יותר חשופה לחומרי הדברה בהשוואה למדינות אחרות בעולם. לאור עדויות אלו, עולה הצורך להפחית את הסיכון משימוש בחומרי הדברה ולוודא כי השימוש בהם נעשה באופן שאינו מסכן את בריאות הציבור או את הסביבה. הצעת החוק נועדה להפחית הסיכון משימוש בתכשירי הדברה ולמזער הפגיעות הנגרמות, בכוח או בפועל, עקב שימוש בתכשירי הדברה בשטחים חקלאיים או בשטחים פתוחים. בהמשך לכך, הצעת החוק מגדירה ערכי ייחוס ומנגנון לקביעת מרחקי מגו שיש לשמור ממקום היישום של תכשירי הדברה ומציבה מגבלות ואמצעי פיקוח על מנת למזער את הנזקים לבריאות הציבור ולסביבה, לרבות סיווג חומרים מסוימים כחומרים לשימוש מוגבל, אשר יחולו עליהם הסדרים מחמירים יותר. הצעת החוק דורשת הכנת תכנית פעולה

לאומית ותכניות הדברה עבור כל רשות ציבורית, שתוביל להפחתת הסיכון משימוש בחומרי הדברה. כמו כן, הצעת החוק יוצרת מערכת דיווח ומידע בנוגע לשימוש ומכירה בתכשירי הדברה בישראל. פרק א': מטרת והגדרות (סעיפים 1 עד 3)

סעיף 1

מטרת הצעת החוק היא להביא להפחתת הסיכון לבריאות הציבור ולסביבה משימוש בתכשירי הדברה בשטחים הפתוחים בישראל – בין אם מדובר בשטח חקלאי, שטחים פתוחים בתוך יישובים או שטחים פתוחים אחרים. זאת, תוך הבטחת קיומה של החקלאות הענפה בישראל, אספקת התוצרת החקלאית ושמירה על איכותה וכן מניעת מפגעים ממזיקים לאדם, לגידול בעלי חיים או לרכוש. מטרת אלו תושגנה תוך יישום מידע מדעי מתקדם, ככל שישנו, ושימוש בעקרונות הזהירות המונעת.

סעיף 2

הצעת החוק תהיה באחריות השר להגנת הסביבה (להלן – השר), במסגרת פעולות המשרד להגנת הסביבה (להלן – המשרד). מערכת המידע המוקמת בחוק המוצע, המרכזת מידע הנוגע לשימוש בתכשירי הדברה, תוקם ותתוחזק על ידי ממונה שהסמיכו השר (להלן – הממונה).

החובה להשתמש בתכשירי הדברה בהתאם להוראות חוק זה ועל פי כל דין חלה על כל אדם, תאגיד או רשות ציבורית, אולם חובות הדיווח למערכת המידע חלות על מי שמוגדר בסעיף זה כ"גורם מבצע הדברה". "שימוש בתכשירי הדברה" הוא כל ריסוס בכל צורה, שפיכה לסביבה, החדרה למערכת מי ההשקיה או כל יישום אחר של תכשירי הדברה שאינו אחד מאלה: (1) שימוש על גוף האדם או חיות מחמד; (2) שימוש בתוך מבנים למעט מבנים חקלאיים; (3) שימוש בחצרות מבנים, למעט, חצרות המשמשות בפועל כשטח ציבורי כגון בתי מלון, בריכות שחייה, גני אירועים; (4) מבנים וחצרות נוספים שקבע השר בתקנות. "חומר פעיל" הוא המרכיב בתכשיר ההדברה האחראי על פעילותו של התכשיר, כלומר הוא אותו מרכיב שמשמש לדוגמה לקטילת חרקים, פטריות, עשבים או נגעים אחרים. בתכשיר הדברה ישנם, פרט לחומר הפעיל, חומרים כימיים נוספים ובהם ממסים, חומרים פעילי שטח, תוספים ועוד. גם הם עלולים להוות סיכון לבריאות או לסביבה ועל כן יש התייחסות אליהם בהמשך הצעת החוק, ואולם החומר הפעיל הוא הסיכון העיקרי במרבית המקרים.

"חומר לשימוש מוגבל" הוא חומר פעיל או תכשיר הדברה ששימוש בהם עלול להוות סיכון חמור לבריאות או לסביבה, ועל כן חלות עליו הגבלות ותנאים מיוחדים בכל הנוגע ליישום החומר, לרבות רישיון מיוחד לעשות כן, רישיון למכירה, תיעוד ושמירת פנקס לגבי מידע בדבר המכירה.

"ערכי ייחוס" הם רמות ריכוז מרביות באוויר של חומר כלשהו, לפרקי זמן נקובים. ערכי הייחוס נקבעים על סמך ידע מדעי ובריאותי, על מנת להגן על בריאות הציבור ועל הסביבה. חריגה מערכי הייחוס, כלומר, עלייה מעבר לריכוז שנקבע לפרק הזמן שנקבע, מהווה חשש לסיכון או לפגיעה בחיי אדם, בבריאותם או באיכות חייהם של בני אדם או בסביבה, לרבות בקרקע, במים, בחי ובצומח. בחוק קיימת התייחסות ייחודית ל-"אזור רגיש", בו קיימים ערכי טבע פגיעים במיוחד או שוהים בני אדם רגישים במיוחד לנוזקים מתכשירי הדברה, כגון מקורות מים, שמורות טבע, מבני חינוך, מרפאות ובתי חולים, מוסדות לטיפוליים או מגורים לאוכלוסיה קשישה.

"מרחק מגן" הוא מרחק שבטווח שלו אסור ליישם תכשירי הדברה. המרחק מיועד להבטיח הגנה מספקת על בריאותם של בני אדם, בעלי חיים וערכי סביבה. על גופי המדינה חלים הסדרים מיוחדים, ומכאן הגדרת "רשות ציבורית", הכוללת את הממשלה על כל משרדיה, זרועותיה ויחידות הסמך שלה, רשויות מקומיות, חברות עירוניות, איגודי ערים, חברות ממשלתיות, לרבות חברות בת שלהן, תאגידים

סטטוטוריים וכן גורם שהוסמך או שהואצלו לו סמכויות לבצע פעולות ייעור לפי פקודת היערות. "תכשיר הדברה" הינו תכשיר שיכול להיות מורכב מחומר אחד או מתערובת של חומרים, המכילים חומר פעיל אחד או יותר. תכשירי הדברה אינם כוללים דשנים וזבלים המיועדים להזנת הצמח, אלא חומרים המיועדים למטרות ויסות צמיחה, פריחה ופוריות; מניעת מחלות חסר ומחלות פיזיולוגיות; שילוך עלים; ביעור, דחייה או משיכה של נגעים, ויסות גידולם או מניעתם; שיטוח, הדברה והרטבה של תכשירים; ריפוי פצעי גיזום והרכבה; ועיכוב התפתחות, דחייה, הרחה או הפחתת אוכלוסיה של מזיקים. לפיכך, כוללת הגדרה זו את כלל תכשירי ההדברה המשמשים בחקלאות וכן לצרכי הדברה תברואתית ווטרינרית.

סעיף 3

לפי המוצע, הצעת החוק תחול על כל אדם, תאגיד או רשות ציבורית שעושים שימוש בתכשירי הדברה.

פרק ב': תכניות הדברה (סעיפים 4 עד 12)

סעיף 4

סעיף זה מחייב את הכנתה של תכנית פעולה לאומית לצמצום הסיכונים מהשימוש בתכשירי הדברה (להלן – תכנית הפעולה), בתוך שנה וחצי מיום תחילתו של חוק זה. מטרת תכנית הפעולה היא להפחית את ההיקף, הסיכונים וההשפעות השליליות משימוש בתכשירי הדברה, וכן לעודד פיתוח ויישום של ניהול הדברה משולבת וכן שיטות טיפול שאינן כימיות.

סעיף 5

התכנית תוכן על ידי ועדה המורכבת מנציג השר להגנת הסביבה, שהוא יושב בראש הוועדה, נציג שר החקלאות, נציג שר הבריאות, נציג השלטון המקומית שימנה שר הפנים, נציג הארגונים החקלאיים ונציג הארגונים הסביבתיים.

סעיף 6

טרם הכנת תכנית הפעולה, יינתן לציבור פרק זמן של חודשיים, בו יתאפשר לו להציע הצעות לדברים שיכללו בתכנית. לאחר מכן, יינתן פרק זמן של עד שישה חודשים לוועדה להכין את תכנית הפעולה. תכנית הפעולה תתפרסם באתר האינטרנט של המשרד, ולאחר פרסומה יינתן פרק זמן של חודשיים להערות הציבור עליה. יינתן לוועדה פרק זמן של שישה חודשים נוספים לערוך שינויים בהתאם להערות שהתקבלו. הוועדה תפרסם את תכנית הפעולה הסופית ואת עיקרי נימוקיה לקבלתן או דחייתן של הערות שהתקבלו. תכנית הפעולה טעונה את אישורה של הממשלה. תכנית הפעולה תעודכן מעת לעת ולפחות אחת לחמש שנים, ותהיה בה התייחסות ליעדים אשר השיגה, ושינוייה בהתאם לכך.

סעיף 7

התכנית תגדיר מטרות כלליות ויעדים כמותיים להפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה ולעידוד הדברה משולבת, ומדדים להתקדמותה ולהשגת יעדיה. כמו כן, תפרט התכנית לוחות זמנים ואמצעים לעמידה ביעדיה, לרבות תמריצים כלכליים ותמיכות מבוססי תוצאות לעידוד ההפחתה בשימוש בחומרי הדברה לרבות על דרך של הדברה משולבת, נהלי עבודה מחייבים ליישום עקרונות של הדברה משולבת, כלי פיקוח ואכיפה והדרכה מקצועית לחקלאים, ככל שיימצאו מתאימים, חינוך הסברה לציבור, לגורמים מבצעי ההדברה ולמפיצים, פירוט לגבי איסוף נתונים, הנחיות למחקר ופיתוח ושיתופי פעולה אזוריים. התכנית תכלול גם רשימת פעולות נדרשות המתוכננות לצורך הפחתה או הגבלה של שימוש בחומרים לשימוש מוגבל. תכנית הפעולה תתייחס אף לניטור ומעקב אחר השימוש בתכשירי הדברה והחשיפה אליהם. לבסוף, התכנית תכלול גם אמצעים לשיתוף הציבור והגורמים מבצעי ההדברה במידע בנוגע

להפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה ולהעלאת מודעות הציבור והגורמים מבצעי ההדברה להשפעות השימוש בתכשירים אלו וכן אמצעים ליצירת שיח בין החקלאים לקהילה המתגוררת בסמוך לשטחים חקלאיים.

סעיף 8

התכנית צריכה להתחשב במספר שיקולים המפורטים בסעיף 8, ובהם: הבטחת קיומה של החקלאות הענפה והמגוונת בישראל; הגנה על בריאות הציבור והגברת השקיפות ונגישות המידע בתחום; השפעת התכנית על בעלי עניין; בטיחות תזונתית ואספקת מזון; רישוי ובטיחות עובדים המשתמשים בתכשירי הדברה; הגנת הסביבה, מקורות המים והמגוון הביולוגי; שאריות תכשירי הדברה במזון; וההשפעות הבריאותיות, הכלכליות, סביבתיות והחברתיות, כגון שיקולי כשרות, של האמצעים המוצעים בתכנית. יודגש, כי סעיף זה בפרט ופרק ב' בכלל לא נועדו לקבוע את תוכן תכנית הפעולה, אלא את ההליכים לניסוחה ואישורה וכן את מסגרת השיקולים שחייבת להילקח במסגרתה בחשבון.

סעיף 9

כל רשות ציבורית תחויב בהכנת תכנית הדברה שנתית בתחום רשותה (להלן – תכנית הדברה של רשות ציבורית), שמטרתה צמצום הסיכונים מהשימוש בתכשירי הדברה. חובה זו חלה לאחר שתאושר תכנית הפעולה. יודגש, כי חובה זו חלה רק על רשויות ציבוריות ולא על חקלאים. בנוסף, תכניות ההדברה לא יתייחסו לשימושים החקלאיים בתכשירי הדברה בשטחי אותה רשות, אלא אם כן מדובר בפעולות ייעור בשטחים המיועדים להנאת הציבור.

סעיף 10

תכנית הדברה של רשות ציבורית תכלול התייחסות בין היתר לצרכי ההדברה של אותה רשות, פירוט האמצעים להשגת מטרות ויעדי התכנית בדגש על פעולות מניעה, הפחתה ואמצעי טיפול שאינם כימיים ובשים לב לאזורים רגישים, אמצעי ניטור ופיקוח על השימוש בתכשירי הדברה, מדדים לבחינת הצלחתה של תכנית ההדברה, מידע ונתונים אודות ביצוע תכנית ההדברה מהשנה הקודמת וכל פרט נוסף שיוורה הממונה. בנוסף תכלול התכנית נימוקים לשימוש מתוכנן בחומרים לשימוש מוגבל וזאת על מנת להוביל לשימוש בחומרים אלו רק באין ברירה, ולחנך לצמצום השימוש בהם שלא לצורך.

סעיף 11

תכנית ההדברה של רשות ציבורית תפורסם להערות הציבור.

סעיף 12

כל גורם מבצע הדברה מחויב להיצמד לתכנית ההדברה של הרשות הציבורית, אלא אם כן קיבל אישור ממנהל המחוז במשרד לסטות ממנה. במידה ומנהל המחוז נתן אישור שכזה, הודעה על כך תפורסם באתר המשרד להגנת הסביבה ובאתר הרשות הציבורית.

פרק ג': קביעת ערכי ייחוס, מרחקי מגן וחומרים לשימוש מוגבל (סעיפים 13 עד 28)

סעיף 13

ערכי הייחוס, המוגדרים בסעיף ההגדרות, הם הבסיס לקביעת מרחקי מגן בין שימוש בתכשירי הדברה ובין שימושים אחרים בקרבת מקום. תקום ועדה לקביעת מרחקי מגן בה יכהנו נציגים של משרדי ממשלה הנוגעים בדבר, נציגי אקדמיה ונציגים של ארגוני החקלאים וארגונים שעניינם הגנת הסביבה.

סעיפים 14-15

בתוך שנה, הוועדה תמליץ לשר על ערכי ייחוס לחומרים פעילים מייצגים שייבחרו על ידי הוועדה. ברשימה זו יכללו החומרים הפעילים שהשפעתם על בריאות הציבור או הסביבה היא המשמעותית ביותר,

וזאת בהתחשב ברמת הרעילות של החומרים, בשכיחות השימוש בארץ, בהשפעות הסביבתיות של החומרים ועוד. בין היתר הוועדה תקבע ערכי ייחוס עבור כלל החומרים לשימוש מוגבל. כמו כן, הוועדה רשאית לקבוע ערכי ייחוס למרכיבים נוספים בתכשירי ההדברה, כגון ממסים ותוספים. לפי הסעיף המוצע, בקביעת ערכי הייחוס יש להתייחס למידע רפואי, טוקסיקולוגי ואפידמיולוגי, מידע סביבתי ואקולוגי, המלצות של ארגונים מקצועיים בארץ ובעולם, שולי בטיחות בשל מגוון דרכי החשיפה לתכשירי ההדברה, השפעות מצטברות ומגבירות של חומרים שונים, השפעות כרוניות ואקוטיות של תכשירי ההדברה ורמת ההגנה הנדרשת על אוכלוסיות רגישות במיוחד, כגון ילדים או נשים הרות. בקביעתם הוועדה רשאית להזמין גורמים מקצועיים או ציבוריים לדיונים.

סעיף 17

טרם העברת המלצותיה לשר, הוועדה תפרסם טיוטה להערות הציבור, וינתן פרק זמן של שלושה חודשים לפחות לקבלת הערות בנוגע לערכי הייחוס. לאחר התייחסות להערות, הוועדה תפרסם את עיקרי נימוקיה לקבלה או דחייה של הערות הציבור באתר המשרד.

סעיף 18

השר יבחן את הצורך בעדכון ערכי הייחוס לפחות אחת לחמש שנים.

סעיף 19

בהמשך לקביעת ערכי הייחוס, הוועדה תחשב את מרחקי המגן, שאלו המרחקים אשר נדרש לשמור ממוקד הריסוס לשם עמידה בערכי הייחוס. במטרה לקבוע הסדר אשר יהיה קל לאכיפה ולפיקוח מחד, ויכיל מנגנון של גמישות שיתחשב בהבדלים הקיימים ברמות הסיכון לבריאות או לסביבה העולים משימוש בתכשירים השונים מנגד, תקבע הוועדה עד ארבעה מרחקי מגן אליהם תסווג את תכשירי ההדברה השונים ובהתחשב בשיטות היישום השונות. מרחקי המגן ייקבעו על מנת להגן מפני סכנה בעת החשיפה של הציבור או הסביבה לחומרי ההדברה בסמוך לשטחים החקלאיים. הסיווג יעשה לאחר חישוב מרחקי המגן עבור החומרים עבורם נקבעו ערכי ייחוס, כאשר מרחק המגן של כל קבוצה יקבע לפי מרחק המגן המחמיר ביותר אשר נדרש לאותה קבוצת חומרים. בעת חישוב מרחקי המגן, הוועדה תתחשב בשיטות יישום שונות ובמידת הפיזור של חומרי ההדברה במרחב כתוצאה משיטות היישום.

השר, בהסכמת שר הבריאות ובהתייעצות עם שר החקלאות, יקבע בתקנות את מרחקי המגן על בסיס המלצות הוועדה לקביעת מרחקי מגן. התקנות יכללו גם את ערכי הייחוס שנקבעו על ידי הוועדה.

הסעיף מאפשר לשר לקבוע בתקנות הוראות גם בדבר תנאים ליישום תכשירי ההדברה והטכנולוגיות הנדרשות להקטנת פיזור התכשיר מעבר לחלקת היעד ככל האפשר. זאת במטרה לצמצום רסס תכשירי ההדברה מעבר לחלקת היעד, זאת בדומה לקביעת האיחוד האירופי, בדירקטיבה 2009/128/EC, ביחס לכלי טיס באמצעותם מתבצע ריסוס אווירי. בדירקטיבה נקבע כי כלי טיס אלו יהיו מאובזרים באמצעים המהווים את הטכנולוגיה המיטבית הזמינה להפחתת רסס תכשירי ההדברה – "...shall be equipped with accessories that constitute the best available technology to reduce spray drift" (סעיף 9.2.f).

על מנת לוודא כי מיישמי החומרים יכירו את מרחקי המגן והתנאים המיוחדים, אלו יירשמו על גבי התכשירים. קיימות כיום חובות בכל הנוגע לרישום התווית בתקנות מכוח חוק הגנת הצומח, התשט"ז–1956, חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ח–1998 ופקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א–1981, והחוק המוצע יוסיף עליהם.

כמו כן, קיימים כיום מרחקי בטיחות בתקנות מכוח חוק הגנת הצומח, התשט"ז–1956, חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ח–1998 ופקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א–1981, ואולם אלו נקבעו מבלי

להתחשב בערכי הייחוס, מבלי לבצע מדידות מדעיות ותחשיבים ובלא התחשבות מספקת בדרגות הרעילות של חומרים פעילים שונים. אין עדויות לכך שמרחקי הבטיחות שנקבעו בחוקים אלו נותנים הגנה מספקת לבריאות הציבור ולסביבה, לא כל שכן לאוכלוסיות ולאזורים רגישים. מרחקי המגן מכוח סעיף זה בחוק המוצע יחליפו את מרחקי הבטיחות הקיימים, שיישארו בתוקפם לתקופת המעבר עד לקביעת המרחקים החדשים.

סעיף 20

סעיף זה אוסר על גורם מבצע הדברה לעשות שימוש בתכשירי הדברה בשטח חקלאי במרחק הפוחת ממרחקי המגן שנקבעו על ידי הוועדה בהתאם לסעיף 20, או ממרחק המגן שקבע הממונה בהוראות אישיות בהתאם לסעיף 22.

סעיף 21

אם, למרות שמירה על המרחק המגן, קיים חשש לפגיעה בבריאות הציבור או בסביבה בנסיבות מסוימות, רשאי הממונה, להשית באמצעות הוראות מיוחדות על גורם מבצע הדברה מרחק מגן גדול יותר, וכן תנאים אחרים לשימוש בתכשירי הדברה. לדוגמה, הממונה רשאי לקבוע טכנולוגיות ליישום תכשירים, תנאים מטאורולוגיים מסוימים או מועדים מותרים לשימוש. תינתן אפשרות לערר על החלטת הממונה לרואה את עצמו נפגע מהוראה שכזו, וזאת בפני ועדת ערר שתורכב מנציג השר, נציג שר החקלאות ונציג שר הבריאות.

סעיף 22

השר, בהתייעצות עם שר הבריאות ושר החקלאות, מוסמך גם לאשר שימוש בתכשירי הדברה במרחקים קצרים ממרחק המגן, ולקבוע תנאים בהם יינתן שימוש במרחקים אלו. זאת בתנאי שמרחקי בטיחות אלה לא יפחתו ממרחקי הבטיחות המוגדרים בהוראות השימוש בתכשיר ההדברה, ושהקיצור לא יגרום לפגיעה נוספת בסביבה או בבריאות הציבור.

סעיף 23

השר יבחן אם לעדכן את מרחקי הבטיחות והמרחק המגן מעת לעת, ולפחות פעם בחמש שנים. במידה ושינה השר את ערכי הייחוס, יבחן את הצורך לשנות את מרחק המגן בהתאם.

סעיף 24

סעיף זה מפרט את חובת הרשויות הציבוריות המיישמות תכשירי הדברה להציב שלט ברור בשפה העברית, הערבית והאנגלית בנקודה נגישה לציבור באזור, אשר כולל פרטים אודות הגורם מבצע ההדברה, תכשיר ההדברה, הנחיות בטיחות ומגבלות כניסה לשטח, אם יש.

סעיף 25

חומרים לשימוש מוגבל הינם חומרים רעילים במיוחד, הידועים כבעלי השפעה פוגענית על הסביבה ועל בריאות הציבור. לאור האמור, ובדומה לסעיף 11 לחוק האמריקאי FEDERAL RODENTICIDE ACT, INSECTICIDE, FUNGICIDE, AND הקובע הסדרה מיוחדת עבור שימוש בחומרים לשימוש מוגבל, לרבות חיוב בהכשרה ובהסמכה של הגורמים מבצעי ההדברה, סעיף 26 לחוק המוצע קובע כי רק מבצעי ההדברה בעלי רישיון מיוחד לעסוק בחומרים אלו, אשר רשימה שלהם תקבע בתקנות יוכלו להשתמש בהם. הרישיון יינתן לאחר הליך של הכשרה ובחינה, הכל לפי תנאים שייקבעו בתקנות על ידי השר. לציין כי הדירקטיבה 2009/128/EC מחמירה אף יותר וקובעת כי על הכשרה שכזו נדרשת עבור כלל המיישמים ולא רק עבור מיישמים של חומרים לשימוש מוגבל, ובנוסף דורשת כי המדינות החברות יקימו מערכות הסכמה עבור כד.

סעיף 26

כדי לאפשר פיקוח הדוק על השימוש בחומרים לשימוש מוגבל על ידי גורמים מורשים לכך, יש להגביל את מכירת חומרים אלו לגורמים מורשים בלבד. לצורך כך, קובע הסעיף המוצע חובת קבלת היתר מכירה מן הממונה על חוק זה, ומחייב כל יצרן, ספק, יבואן או משווק חומר הדברה, להעביר תכשירי הדברה המכילים חומרים לשימוש מוגבל רק בכפוף להצגת רישיון לעסוק בחומר מטעם אותו אדם אליו הועבר התכשיר. עוד קובע הסעיף, בדומה לאמור בתקנה 171.11 (g) Federal certification of pesticide applicators in States or on Indian Reservations where there is no approved State or Tribal certification plan in effect האמריקאיות, כי על כל יצרן, ספק, יבואן או משווק חומק הדברה אשר העביר חומרים לשימוש מוגבל לתעד את הפעילות בפנקס רשומות אותו יציג לממונה על חוק זה לפי דרישה. על הפנקס לכלול את שם וכתובת היצרן, הספק, היבואן והמשווק או מי מטעמם, פרטי הקונה, מספר רישיון של הגורם מבצע ההדברה ותאריך תפוגת הרישיון, שם התכשיר שהועבר ומספר הרישיון שלו, כמות החומר לשימוש מוגבל שהועברה ומועד ביצוע העסקה. פנקס זה ישמר לתקופה של שלוש שנים לפחות.

סעיף 27

כדי לאפשר פיקוח הדוק ווידוא יישומם של חומרים לאידוי קרקע בהתאם לכל דרישות החוק, גורם מבצע הדברה בעל רישיון ייעודי לכך בהתאם לסעיף 26, והעומד ליישם חומרים לאידוי קרקע, יגיש תכנית ליישום תכשירי אידוי למנהל המחוז במשרד להגנת הסביבה, לכל המאוחר שבועיים לפני מועד היישום. אופן הכנה והגשת התכנית ייקבע בתקנות על ידי השר. השר רשאי להטיל חובה דומה עבור יישום חומרים נוספים לשימוש מוגבל. ראוי לציין כי הסוכנות להגנת הסביבה האמריקאית (USEPA) אף היא דורשת מגורמים מיישמים של תכשירי אידוי להגיש תכניות לניהול השימוש בתכשירי אידוי, זאת כחלק ממערך ניהול הסיכונים לשימוש בחומרים אלו.

פרק ד': הקמת מערכת מידע (סעיפים 28 עד 36)

לגורמי הממשלה האמונים על החקלאות, הבריאות והגנת הסביבה, כמו גם לציבור הרחב, אין כיום כל מידע מבוסס ומפורט הנוגע לשימוש בתכשירי הדברה בארץ, אלא קומץ הערכות כלליות ובלתי מאומתות בלבד. מידע מסוג זה בנוגע לכמויות ולסוגי התכשירים שבשימוש, למיקום השימוש, לשיטות היישום, למזיקים כנגדם בוצע הריסוס, לסוג הגידולים שרוססו ועוד עשוי לשמש למגוון מטרות ציבוריות ראויות. מטרות לדוגמה הן קביעת מדיניות להפחתת הסיכונים מחומרי הדברה לאדם ולסביבה, קביעת מדדים ומעקב אחר התקדמות ביישום התכנית הפעולה הלאומית קיימא להפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה, שיפור האכיפה, זיהוי אפשרויות לתמרוץ אמצעי הפחתת הסיכון משימוש בתכשירי הדברה, זיהוי צרכי הדרכה לחקלאים, שיפור ההגנה על הבטיחות, הסביבה ובריאות הציבור, ביצוע מחקרים אפידמיולוגיים אודות ההשפעות הבריאותיות מחשיפה לחומרי הדברה ועוד.

פרק זה מסדיר את המנגנונים להקמתה, תפעולה ותחזוקתה של מערכת מידע מסוג זה, על ידי הממונה שיקבע השר. מערכת דומה כבר פועלת במדינות רבות בכל העולם. לאחר רישומו במערכת, קבלת מספר מזהה ואף תשלום אגרה אם השר יחייב זאת, יהיה גורם מבצע הדברה מחויב בדיווח חודשי על השימוש בתכשירי הדברה בחודש שקדם לדיווח באמצעים ובדרכים שיקבע הממונה, לרבות אמצעים אלקטרוניים שהינם זמינים ופשוטים כיום ונגישים מבחינה טכנולוגית.

יודגש, פרק זה קובע חובת דיווח בלבד על השימוש בתכשירי הדברה ואינו דורש מן הגורם מבצע ההדברה קבלת אישור מרשות כלשהי טרם ביצוע שימוש בתכשירי הדברה. רישום במערכת המידע הינו תנאי לשימוש בתכשירי הדברה, כפי שמוגדר בחוק זה. יש לחדש את הרישום במערכת כל שבע שנים.

ידוע כי כבר כיום חקלאים רבים מדווחים על השימוש בתכשירי הדברה לאור הסכמי ייצוא החלים עליהם. על כן, מוצע כי אופן הדיווח למערכת יותאם לדיווח הנדרש כבר כיום מהחקלאים וימנע דיווח כפול.

בסיס המידע המצטבר יהיה אף הוא נגיש לציבור, וניתן יהיה לעבד את המידע שבו בצורה ממוחשבת. מעבר לנתונים על השימוש בתכשירי הדברה, במערכת המידע יימסר לציבור מידע נוסף כגון מידע בריאותי וטוקסיקולוגי, הוראות בטיחות, מרחקי מגן ועוד. הממונה יהא אמון גם על הנגשת המידע שייאסף במערכת לציבור הרחב ובמסגרת זאת יכין דוח שנתי מפורט אשר יסכם את הדיווחים ומשמעותם. הממונה יפרסם הוראות והנחיות לגבי אופן הדיווח, יהיה אחראי לשלמות הנתונים במערכת ולבקרת איכותם, יקים מערכת מידע לצורכי הדיווח ופרסום הנתונים לציבור. הממונה יפרסם מדי שנה דוח שנתי המסכם את הנתונים שנאספו במערכת המידע וסוקר ממצאים חריגים. אם חלו שינויים ביחס לשנים קודמות, אלו יצוינו במסגרת הדוח.

פרק ה': עונשין (סעיפים 37 עד 38)

בדומה לחוקים סביבתיים אחרים שנחקקו בשנים האחרונות, הצעת החוק כוללת סנקציות פליליות במקרה של אי קיום הוראותיו. הצעת החוק יוצרת מדרג בין שני סוגי עבירות.

הסוג הראשון הוא עבירות דיווח, והוא כולל אי שמירת מידע או הצגתו בכפוף לדרישת הממונה בהתאם לקבוע בסעיף 27 (ד) ו-ו(ו) לחוק המוצע; אי דיווח למערכת המידע בהתאם לקבוע בסעיף 33(ב) ו-ג(ג) לחוק המוצע; אי תליית שלט ברור בנקודה נגישה לציבור באזור וטרם שהחל השימוש בתכשירי ההדברה בהתאם לקבוע בסעיף 25 להצעת החוק; אי מילוי הוראות הממונה בכל הנוגע למאגר המידע בהתאם לקבוע בסעיף 36 להצעת החוק. מוצע לקבוע כי העונש בשל ביצוע עבירות מסוג זה יהיה חצי שנת מאסר או הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), שהוא 75,300 שקלים חדשים, וכפל הקנס האמור לתאגיד.

סוג העבירות השני הוא עבירות שימוש בתכשירי הדברה, והוא כולל שימוש בתכשירי הדברה בשטח חקלאי או בחלק משטח חקלאי במרחק קטן יותר ממרחקי המגן שייקבעו בתקנות לפי סעיף 20 לחוק המוצע; או שימוש בתכשירים המכילים חומר לשימוש מוגבל שלא בהתאם להוראות סעיף 26 וסעיף 28 להצעת החוק. עוד כולל חלק זה העברת תכשירים המכילים חומר לשימוש מוגבל שלא בהתאם להוראות סעיף 27 לחוק המוצע. מוצע לקבוע כי העונש בשל ביצוע עבירות מסוג זה יהיה שנת מאסר או כפל הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, שהוא 150,600 שקלים חדשים, וארבע פעמים הקנס האמור לתאגיד.

פרק ו': עיצום כספי, (סעיפים 43 עד 51)

עוד בדומה לחוקים סביבתיים אחרים שנחקקו בשנים האחרונות, הצעת החוק מעניקה למשרד להגנת הסביבה כלי אכיפה נוסף ולעיתים יעיל אף יותר מסנקציות פליליות, בדמות עיצומים כספיים אותם ניתן להטיל על מנת להפוך את הפרת החוק לבלתי משתלמת. גם סעיפים אלו לחוק המוצע מאמצים את המדרג המוצע בין שני סוגי העבירות המתוארים לעיל, עבירות דיווח ועבירות שימוש בתכשירי הדברה.

גובה העיצום הכספי אשר הצעת החוק מתירה לממונה להטיל על המבצע עבירות דיווח הוא 5,170 שקלים חדשים ו-51,690 שקלים חדשים לתאגיד. גובה העיצום אשר הצעת החוק מתירה לממונה להטיל על המבצע עבירות שימוש בתכשירי הדברה הוא 10,340 שקלים חדשים ו-103,380 שקלים חדשים לתאגיד.

פרק ז': הוראות שונות (סעיפים 53 עד 65)

סעיפים 52 עד 54

הסעיפים המוצעים מפרטים את סמכויות השר לפי חוק זה. השר ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה

של הכנסת אחת לשנה על יעדי התכנית הפעולה שהושתו בשנה שקדמה לדיווח והוועדה תקיים דיון בנושא. השר ימנה מבין עובדי משרדו ממונה לחוק זה. הצעת החוק מסמיכה את השר להתקין תקנות וכללים לביצוע חוק זה, בין השאר בנוגע לתכנית הפעולה, הוראות לעניין ביצוע תוכנית הכשרה ויישום של חומרים לשימוש מוגבל, כללים לקבלת היתר מכירת חומרים לשימוש מוגבל, קביעת מרחקי מגן, קביעת רשימת חומרים לשימוש מוגבל ותנאים ליישום והשימוש בתכשירי הדברה באזורים רגישים ותנאים להחמרה והקלה במרחק המגן.

סעיפים 55 עד 57

השר, לאחר התייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע היטל על מכירתם של תכשירי הדברה, שיוטל על היצרנים או הייבואנים, במטרה לעודד את הפחתת הסיכון מתכשירי הדברה. הכספים שייגבו מהיטלים, קנסות או עיצומים לפי חוק זה ישולמו לחשבון נפרד בקרן לשמירת הניקיון. כספים אלו יועדו למטרות הבאות: עידוד הטמעת עקרונות ניהול הדברה משולבת בקרב גורמים מבצעי הדברה; הדרכות והכשרות מקצועיות לצורך יישום חוק זה; פיקוח ואכיפה של הוראות חוק זה; מחקר ופיתוח של אמצעי טיפול ותכשירי הדברה בעלי סיכון סביבתי ובריאותי נמוך.

סעיף 61

הסעיף המוצע מוסיף תיקון לחוק הגנת הצומח, שמטרתו להסדיר את היחסים בין סמכות המדינה לבצע פעולות הדברה ובין מגבלות חוק זה. זאת, על ידי הטלת חובה על שר החקלאות להביא לאישורו של השר להגנת הסביבה תוכניות הדברה אשר חורגות מהוראות החוק המוצע. נוסף על כך, ישנה חובת דיווח לציבור לגבי השימוש בתכשירי ההדברה במסגרת תכנית ההדברה של המדינה, כמו גם ניתוח הנחיצות והמידתיות באמצעים שבוצעו, וכן המלצות להתמודדות עם מצב דומה בעתיד.

סעיף 62

הסעיף המוצע מוסיף תיקון לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, ובכך מקנה את סמכות השיפוט לפי החוק המוצע לבית המשפט לעניינים מנהליים.

סעיפים 64 עד 65

הוראות מעבר קובעות כי הוראות שניתנו מכוח חוק הגנת הצומח, חוק החומרים המסוכנים או פקודת הרוקחים לעניין אופן השימוש המותר בתכשירי הדברה, לרבות בעניין קביעת מרחקי מגן לשימוש בתכשירי הדברה וריסוס אווירי של תכשירי הדברה, יוסיפו לעמוד בתוקפן כל עוד לא שונו או בוטלו. כמו כן נקבעו הוראות לעניין מועדים לתקנות ראשונות ולביצוע הוראות מסוימות. הצעת החוק נוסחה בסיוע "אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה (ע"ר).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
א' באב התשע"ז – 24.7.17